

ните яворовски мотиви. Тук самотата не е нито желана, нито болезнена, тя е стон за близост ("О, боже, дай една звездица") и глас, макар на нощна птица!", трепет на една смутена личност, не страдаща, но и не щастлива, просто неспокойна. Пейзажът вече е "пейзаж на душата", а в "Есенни мотиви" нощта се разпростира в четири от петте части на творбата.

Връзката нощ самота остава трайно в Яворовата лирика. Не случайно стихотворението "Нощ", отпечатано също в "Мисъл" година по-късно (1901), започва с ударния акорд самси - състоянието на лирическия субект е фиксирано категорично, недвусмислено, неоспоримо; и той е сам не като обстоятелства, но като цялостен душевен строй; и съпътстващите го образи са самотни видения по една полухалюцинативна, полуреална сцена - нощта. Мотивът нощ-самота върви в Яворовата поезия към пълна абсолютизация, извън време, среда, обществено национално обкръжение, извън всички; но има и стихове, в които си остава неугасващо болезнен копнеж за близост. Темата самота присъства и в друг план, но най-често в единство с нощта.

Прави впечатление, че в ранни творби с подчертано обществена проблематика анимизирането на социални понятия се свързва с нощта и извиква усещане за друг несоциален порядък, характерно за засиления психологизъм от по-късните години, например: "злата орисия... слепее в черна нощ!" ("На един песимист").

Определения и метафори като "безмълвна нощ", "нощ мрачна оживява" ("Великден"); "нощта на тъмни окаяństwa" ("Пръстен с опал"); "и нощ без начало - и нощ безконечна" ("Към върха")... решително изместват художественото внушение към чисто субективни възприятия.

Във всички тези случаи нощта е само щрих в общия контекст на стихотворението, често многозначен, пределно емоционален щрих, който отвежда към бездните на едно съзнание, само усложнило до краен предел връзките с действителността.

В поезията си Яворов разгръща психофизиологичната заложба на човешкото съзнание да разширява параметрите на личното време, най-вече на нощта, трансформирайки го в душевно състояние, обикновено инсценирано. Реалните изживявания на лирическия субект се преплитат с въображенията, като въображаемите все по-категорично надделяват: "Ала на сън ли беше, /наяве ли - не зная а